

НАПРЯМИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ІВЕНТИВНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Поліщук В.Л., здобувач

Луцький національний технічний університет

У статті запропоновано етапи формування і реалізації регіональної політики розвитку івентивного туризму в Україні, визначено її напрями та систему цілей. Обґрунтовано типи регіональної політики розвитку івентивного туризму відповідно до передумов її формування та рівня розвитку й організації івентивного туризму в регіоні. Визначено та диференційовано інструменти регіональної політики розвитку івентивного туризму в Україні щодо окремих її напрямів.

Ключові слова: регіон, івентивний туризм, регіональна політика, туристична інфраструктура, туристичний потенціал, івентивний туристичний продукт, регіональна політика розвитку івентивного туризму.

Полищук В.Л. НАПРАВЛЕНИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ РАЗВИТИЯ ИВЕНТИВНОГО ТУРИЗМА В УКРАИНЕ / Луцкий национальный технический университет, Украина

В статье предложены этапы формирования и реализации региональной политики развития ивентивного туризма в Украине, определены ее направления и система целей. Обоснованы типы региональной политики развития ивентивного туризма согласно предпосылок ее формирования и уровня развития и организации ивентивного туризма в регионе. Определены и дифференцированы инструменты региональной политики развития ивентивного туризма в Украине по отдельным ее направлениям.

Ключевые слова: регион, ивентивный туризм, региональная политика, туристическая инфраструктура, туристический потенциал, ивентивный туристический продукт, региональная политика развития ивентивного туризма.

Polishchuk V.L. DIRECTIONS OF REGIONAL POLICY OF DEVELOPMENT OF EVENT'S TOURISM IN UKRAINE / Lutsk National Technical University, Ukraine

The stages of development and implementation of regional policy of development of event's tourism in Ukraine and its directions and system of goals are presented in the article. Types of regional policy of development of event's tourism are grounded according to conditions of its formation and the level of development and organization of event's tourism in the region. The instruments of regional policy of development event's tourism in Ukraine are defined and differentiated according to the directions of such policy.

Key words: region, event tourism, regional policy, tourism infrastructure, tourism potential, event's tourism product, regional policy of development of event's tourism.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

За час трансформації економіки України зросла роль індустрії дозвілля в економічному виробництві та національній економіці загалом, і управління її розвитком поступово переноситься на рівень кожного конкретного регіону, відбувається подальша децентралізація управління і розширення прав регіону щодо розвитку ринків послуг з одночасним підвищенням їх відповідальності за здійснення діяльності у сфері туризму, яка стає об'єктом розгляду як перспективний у фінансовому та екологічному аспектах елемент регіональної системи. Адже розвиток цієї сфери в регіоні – це, перш за все, популяризація регіону у світі, і, відповідно, підвищення його інвестиційної привабливості через формування позитивного туристичного іміджу території, і додаткові надходження до бюджету, і задоволеність людей, які користуються такими послугами, і нові робочі місця, що зменшує рівень безробіття та відповідно видатки на нього, що в сукупності сприяє загальному підвищенню рівня добробуту та якості життя не лише окремого регіону, а й країни в цілому.

Значного визнання та популярності у світі за останні десятиліття набуває розвиток такого перспективного напрямку туризму, як івентивний. Характерною ознакою івентивного туризму є приурочення туристичної подорожі до певного івенту (події): музичних конкурсів, національних фестивалів та карнавалів, театралізованих дійств, конкурсів, різноманітних змагань та чемпіонатів, політичних акцій, унікальних природних явищ, що мають здатність приваблювати до місць, де вони відбуваються. Соціальні та економічні вигоди від їх проведення зумовили розширення спектру івентивних заходів у різних країнах світу протягом історичних етапів розвитку суспільства.

Потенційну можливість розвитку івентивного туризму мають практично усі регіони України. Для більшості з них івентивний туризм міг би стати вагомим джерелом економічного розвитку та забезпечення соціального добробуту населення. Однак високий рівень забезпеченості регіонів України туристичним потенціалом стримується низьким рівнем їх використання, а також низьким рівнем розвитку туристичної інфраструктури та незначною кількістю івентів, здатних привернути увагу населення усього світу. Причини низького використання туристичного потенціалу регіонів України, їх

неналежного інфраструктурного забезпечення, вважаємо, пов'язані з неефективною регіональною політикою розвитку івентивного туризму. Підвищення соціально-економічного розвитку регіону, його інвестиційної привабливості на основі івентивного туризму повинне базуватися на принципі узгодженості з цілями та напрямками регіональної політики розвитку івентивного туризму. Отже, щоб отримати максимальний ефект від розвитку івентивного туризму в регіоні, необхідно розробити та реалізувати відповідну регіональну політику.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням розробки та практики реалізації регіональної політики розвитку рекреаційної сфери присвятили дослідження такі провідні вчені, як М. Долішній, В. Євдокименко, З. Герасимчук, В. Кравців, Л. Черчик та багато інших. Підґрунтям для аналізу та розробки шляхів вирішення актуальних проблем у сфері розвитку туризму може бути досвід підприємств туристичної галузі, що знайшов своє відображення в працях зарубіжних вчених, серед яких: С. Альткорн, Б. Берман, Р. Дж. Еванс, Н. Вудкок, М. Стоун, А. Дайан, Р. Олльє, П. Дойль, Ф. Котлер та інші. Проте їхні теоретичні напрацювання узагальнюють практику розвитку зарубіжного туризму, у той час як еволюція вітчизняного туристичного ринку разом із появою нових видів туризму (у тому числі івентивного), а отже, і методи ведення бізнесу на ньому, мають свої особливості. Основні поняття туризму, види і форми туристичної діяльності, її економічні та маркетингові аспекти розкриті в працях вчених країн СНД та України: М. Біржакова, Л. Волкової, А. Дуровича, Є. Желудковського, О. Запесоцького, Д. Исмаєва, М. Кабушкіна, В. Квартальнова, М. Кляпа, А. Кирилова, Г. Казачковської, В. Кифяка, С. Мельниченко, Л. Нохріної, С. Поповича, Т. Ткаченко, С. Ткачової, М. Туріянської та ін. Їхні дослідження стосуються наукового обґрунтування менеджменту готельно-ресторанного та туристичного бізнесу, управління суб'єктами туристичного бізнесу в умовах сталого розвитку, практики маркетингу підприємств туристичних галузей пострадянських країн через призму міжнародного туризму та досягнень відомих зарубіжних компаній тощо.

Івентивний туризм є об'єктом дослідження таких вчених, як А. Бабкін [1], Л. Дядечко [2], М. Кабушкін [3], В. Квартальнов [4, 5], В. Кифяк [6], М. Мальська [7], Н. Антошук [7], С. Мельниченко [8], Х. Роглев [9], О. Струк [10], М. Тимошенко [10], П. Тищенко [11], Л. Шульгіна [12] та інших. Однак напрацювань, пов'язаних із розвитком івентивного туризму на регіональному рівні, небагато. Не сформовано наукового обґрунтування івентивного туризму як передумови підвищення інвестиційної привабливості регіону, відсутня системність у теоретичних та методологічних засадах дослідження цього виду діяльності, що стримує його розвиток на регіональному рівні. Також відсутнє комплексне дослідження напрямів регіональної політики розвитку івентивного туризму, алгоритму її формування і реалізації, що актуалізує їх дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо визначення напрямів регіональної політики розвитку івентивного туризму та алгоритму її формування та реалізації, як умови забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів країни.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

На основі узагальнення і систематизації підходів науковців [1, с. 52; 9, с. 11; 10; 11, с. 124; 12, с. 18], під *івентивним туризмом* будемо розуміти націлений на отримання мультиплікативного соціально-економічного ефекту від туризму, що здійснюється відповідно до розробленої програми з організації та періодичного проведення на певній території широкомасштабних просвітницьких, спортивних, культурно-розважальних заходів, ефективність яких залежить від поінформованості суспільства, статусу та престижу події.

Узагальнюючи підходи науковців до розгляду регіональної політики через призму розвитку івентивного туризму, *регіональну політику розвитку івентивного туризму* будемо розглядати як систему стратегічних і тактичних заходів та інструментів зі створення сприятливих умов для проведення в регіоні широкомасштабних просвітницьких, спортивних, культурно-розважальних заходів, націлених на отримання мультиплікативного ефекту від впливу на розвиток інших сфер економіки регіону та нарощення його інвестиційної привабливості.

При цьому регіональну політику розвитку івентивного туризму слід розглядати як складову регіональної політики розвитку туризму. Виділення окремого напрямку зумовлене значним економічним, соціальним та культурним ефектом, який несе в собі сфера розвитку івентивного туризму для регіону. Варто вказати на взаємовплив та взаємозалежність івентивних заходів та соціально-економічного розвитку регіону. З одного боку, високий рівень соціально-економічного розвитку регіону, що супроводжується високим рівнем його інвестиційного забезпечення, є підґрунтям проведення в регіоні івентивних заходів (у цьому можна пересвідчитись при виборі міст для проведення Євро-2012). І чим ширшим є масштаб проведених заходів, тим більшою є залежність. З іншого боку, високий рівень розвитку івентивного туризму є

підґрунтям до підвищення соціально-економічного розвитку регіону за рахунок росту інвестиційної привабливості та синергічного впливу цієї сфери на розвиток інших сфер регіону.

Об'єктом такої політики є система просвітницьких, спортивних, культурно-розважальних заходів, націлених на отримання мультиплікативного соціально-економічного ефекту для регіону від їх проведення. Суб'єктами регіональної політики розвитку івентивного туризму є органи влади загальнодержавного, регіонального та місцевого рівнів, зокрема: державні та місцеві органи влади, органи місцевого самоврядування, органи управління туристичними підприємствами, територіальні громади, які забезпечують розвиток івентивного туризму в регіоні. У той же час слід зауважити, що права та повноваження державних та регіональних органів влади мають бути взаємоузгоджені та розділені. У такому випадку реалізація регіональної політики розвитку івентивного туризму принесе найкращі результати. Також необхідним є співпраця та об'єднання зусиль не лише органів влади, а і бізнесу, зайнятого у сфері івентивного туризму та пов'язаних галузях. Це дозволить ефективно вирішувати питання, що виникатимуть в організації діяльності цієї сфери.

Розробка регіональної політики розвитку івентивного туризму передбачає декілька етапів (рис. 1). Насамперед, успішне формування регіональної політики розвитку івентивного туризму першочергово вимагає проведення оцінки передумов розвитку івентивного туризму в регіоні, результатом чого стане виявлення спроможності регіону формувати регіональний івентивний турпродукт із позиції забезпеченості регіону туристичним потенціалом для певного виду івенту, а також – у визначенні можливості регіону організувати й проводити заходи івентивного туризму місцевого (локального), регіонального, національного чи міжнародного значення залежно від рівня розвитку туристичної інфраструктури в регіоні.

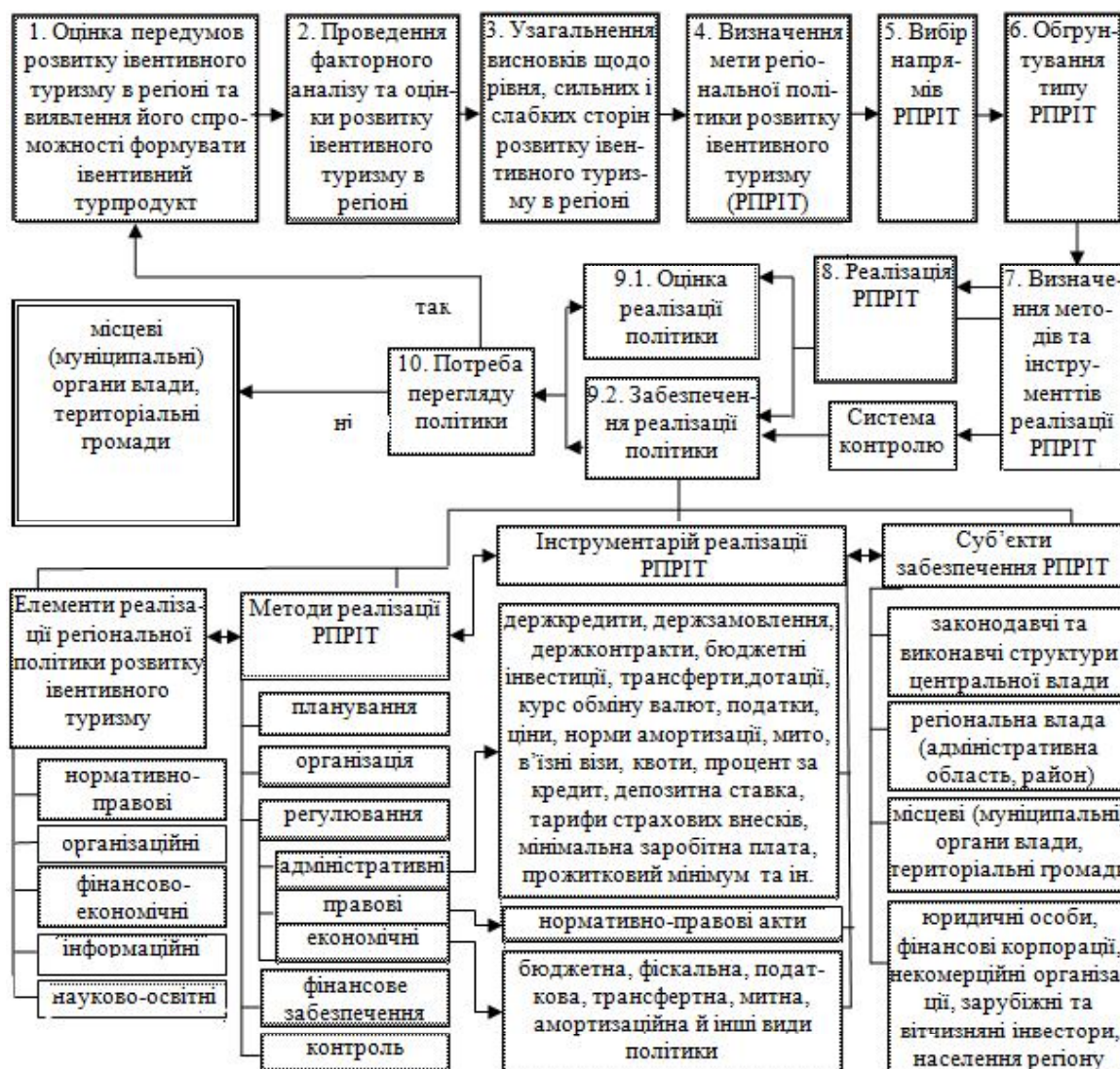

Рис. 1. Етапи формування і реалізації регіональної політики розвитку івентивного туризму*

* авторська розробка

Другий етап формування регіональної політики івентивного туризму передбачає проведення факторного аналізу та оцінки фактичного рівня розвитку такого виду туризму в регіоні, що дасть змогу виявити

резерви, сильні та слабкі сторони його розвитку, відповідно на реалізації і подоланні яких слід буде зосередити увагу при розробці відповідної політики. Ігнорування такого підходу може призвести до відриву регіональної політики розвитку івентивного туризму від соціально-економічних процесів у регіоні і, як наслідок, до зниження рівнів розвитку івентивного туризму в регіоні та ефективності такої політики в цілому.

На третьому етапі формування регіональної політики розвитку івентивного туризму відбувається узагальнення висновків щодо рівня, сильних і слабких сторін, можливостей і загроз розвитку івентивного туризму в регіоні, а також виявлення резервів нарощення розвитку івентивного туризму в регіоні на основі отриманих результатів оцінки. Саме на основі визначення резервів, можливостей і загроз забезпечення розвитку івентивного туризму, притаманних конкретному регіону, відбувається узгодження реальної ситуації із пріоритетними напрямками та цілями регіональної політики розвитку івентивного туризму й її заходами та інструментами щодо їх досягнення.

На четвертому етапі формування регіональної політики розвитку івентивного туризму необхідно визначити її мету як головну ціль, що повинна відповідати вимогам досяжності, об'єктивності, чіткості, конкретності та реальності. *Основну мету* регіональної політики розвитку івентивного туризму слід розглядати як забезпечення синергійного впливу івентивних заходів на соціально-економічний розвиток регіону та підвищення інвестиційної привабливості території шляхом промоції регіону. Промоцію регіону при цьому визначимо як поширення інформації про регіон, його історичні, етнічні, соціальні, економічні та екологічні особливості розвитку з метою залучення туристичних та інвестиційних потоків.

На п'ятому етапі формування регіональної політики розвитку івентивного туризму постає необхідність обґрунтування найбільш оптимальних напрямів такої політики на основі аналізу стратегічних альтернатив. Обґрунтування вибору напрямів регіональної політики розвитку івентивного туризму із існуючих альтернатив є одним з найбільш важливих та складних завдань планування перспективного функціонування регіону та розвитку івентивного туризму, результатом якого є вибір найбільш оптимального варіанта досягнення визначених цілей розвитку з усіх можливих. Визначення альтернатив полягає у виявленні реальних можливостей з існуючих, які є найбільш прийнятними в конкретній ситуації. Обґрунтований вибір напрямів передбачає врахування результатів оцінки об'єкта дослідження та інших попередніх етапів формування політики.

Згідно з проведеним аналізом, основними проблемами неефективної регіональної політики розвитку івентивного туризму в Україні є неналежне формування передумов розвитку івентивного туризму, недостатність івентивних турпродуктів і низький рівень їх організації, а також низький рівень збуту івентивних туристичних продуктів. На подолання саме цих проблем варто орієнтувати регіональну політику розвитку івентивного туризму. Тому, вважаємо, доцільно виділити такі три основні напрями політики розвитку івентивного туризму в регіоні (рис. 2): 1) формування передумов розвитку івентивного туризму, а саме нарощення та збагачення туристичного потенціалу та розвиток туристичної інфраструктури в регіоні; 2) сприяння формуванню регіонального івентивного турпродукту та організація івентивного туризму в регіоні; 3) просування і стимулювання збуту івентивного туристичного продукту на внутрішньому та зовнішньому туристичних ринках.

На сьогодні забезпечення розвитку івентивного туризму в регіонах України можливе тільки при поєднанні цих трьох напрямів, адже формування передумов розвитку івентивного туризму в регіоні дозволяє урізноманітнити та включити додаткові послуги в івентивний турпродукт, що в поєднанні з високим рівнем організації івентивного туризму позитивно впливає на рівень його збуту.

Шостим етапом формування регіональної політики розвитку івентивного туризму є обґрунтування конкретного її типу для певного регіону з урахуванням інформації, одержаної на всіх попередніх етапах.

Регіональна диференціація ефективності політики розвитку івентивного туризму в Україні вимагає диференційованих підходів до її розробки та зумовила виокремлення таких її типів:

- *підтримуюча регіональна політика розвитку івентивного туризму*, за якої використовуються всі наявні в розпорядженні її суб'єктів реалізації засоби і ресурси для підтримки та подальшого соціально-економічного розвитку регіону на основі прямого впливу на івентивний туризм шляхом формування інфраструктурного та інформаційного забезпечення території. Зусилля органів регіональної влади за такого типу політики спрямовані на подальше утримання і нарощення конкурентних позицій регіону на національному та міжнародному ринку івентивних туристичних послуг, а також на освоєння нових міжнародних ринків, активну співпрацю з іноземними представництвами, організацію регіональних Інтернет-порталів з метою нарощення туристичного потоку. Така політика доцільна в регіонах із високим рівнем організації івентивного туризму та попиту на івентивні туристичні продукти та розвинутою туристичною інфраструктурою. Цей тип політики доцільно використовувати регіонам, у яких високі показники рівня розвитку івентивного туризму та ефективності такої політики загалом;

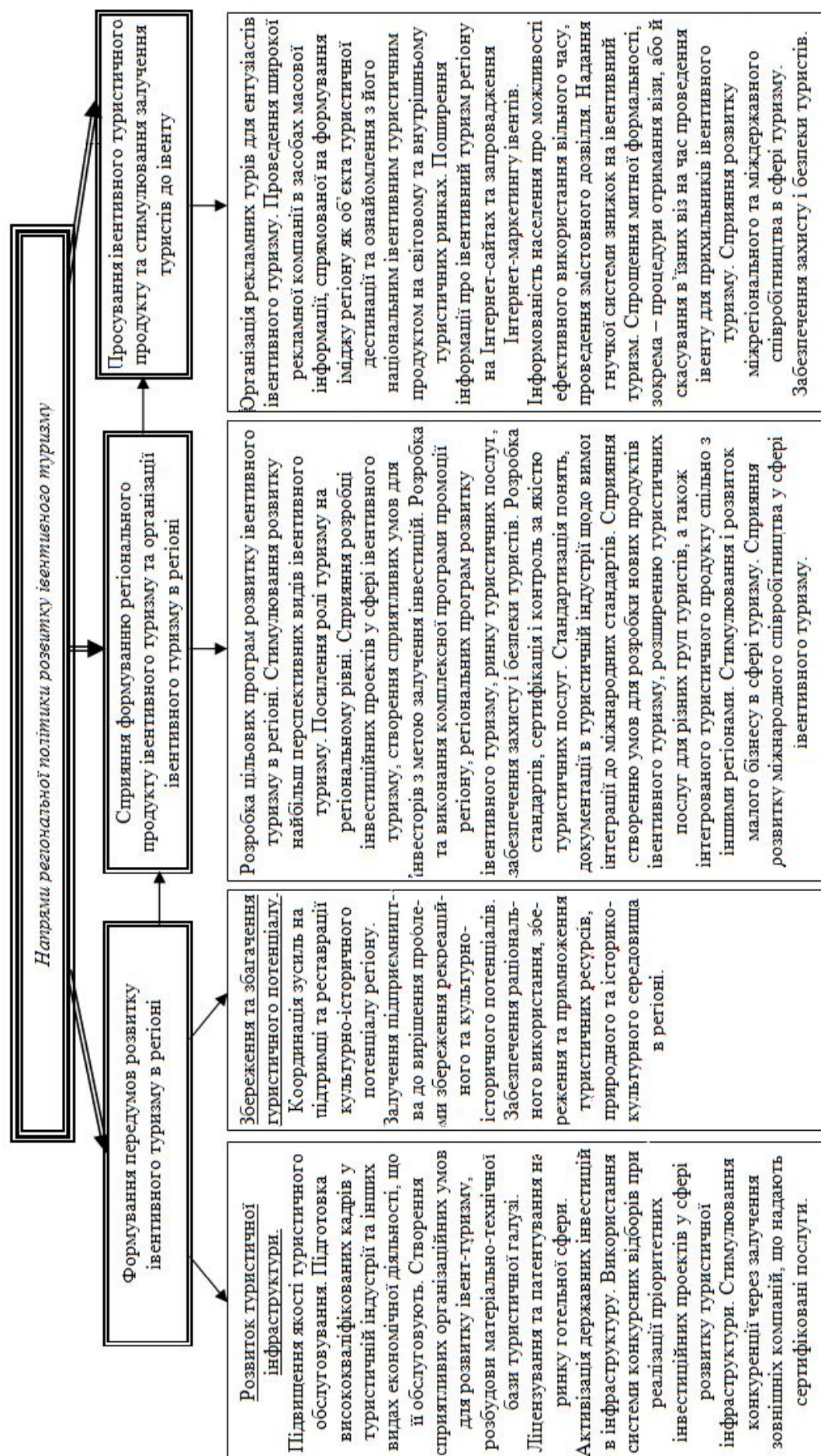

Рис. 2. Напрями та система цілей (заходів) регіональної політики розвитку івентивного туризму
* авторська розробка

- *стимулююча регіональна політика розвитку івентивного туризму*, яка в ході її реалізації передбачає використання комплексу інструментів, спрямованих на забезпечення соціально-економічного розвитку регіону з точки зору стимулювання формування в регіоні передумов для розвитку івентивного туризму, які б забезпечили максимально можливе ефективне використання туристичного потенціалу та розвиток туристичної інфраструктури. Велика роль за такого типу політики відводиться регіональним органам влади в розробці інвестиційних програм щодо залучення інвестиційних ресурсів для фінансування розвитку туристичної інфраструктури та збереження туристичного потенціалу. Такий тип політики притаманний регіонам, у яких несформовані передумови для розвитку івентивного туризму в результаті неналежного регіонального управлінського впливу на їх формування, але в яких регіональні органи влади активно долучаються до організації та просування івентивного туристичного продукту. Саме цей тип політики дозволить таким регіонам підвищити конкурентоспроможність їхніх івентивних туристичних продуктів, уникаючи слабких місць, та забезпечити їх стабільний збут;

- *активна регіональна політика розвитку івентивного туризму* – спрямована на досягнення соціально-економічного розвитку регіону шляхом активізації івентивної туристичної діяльності в регіоні, розробки й впровадження нових конкурентоспроможних івентивних туристичних продуктів, нових ефективних форм їх організації і управління. Інноваційні чинники дадуть змогу інтенсифікувати ці процеси. Вибір такої політики оптимальний для регіонів, яким властиві високі рівні розвитку туристичного потенціалу та туристичної інфраструктури й водночас низький рівень розвитку івентивного туризму та збуту івентивних туристичних продуктів, які б користувались попитом на внутрішньому та зовнішньому туристичних ринках;

- *агресивна регіональна політика розвитку івентивного туризму* – використовується для протидії об'єктивним і суб'єктивним негативним факторам і тенденціям розвитку івентивного туризму в регіоні та властива регіонам із низькими рівнями спроможності формувати івентивний туристичний продукт та результативності регіонального розвитку на основі розвитку івентивного туризму. Для таких регіонів доцільно обрати, зважаючи на його туристичні можливості, певний цільовий сегмент споживачів, для яких розробляти івентивні туристичні продукти згідно з їхніми потребами.

Також на даному етапі постає потреба встановлення пріоритетних цілей, тобто першочергових, що вимагає їх ранжування щодо важливості та комплексності досягнення. Тому такі пріоритетні цілі дають змогу згладжувати диспропорції на основі найповнішого їх обліку відповідно до стратегічної мети та можливості її досягнення. Із метою вибору пріоритетних цілей, необхідно визначити цілі політики і деталізувати їх за основними напрямками регіональної політики розвитку івентивного туризму, які в сукупності формуватимуть цілісну систему цілей (див. рис. 2).

Із визначенням мети, напрямів та цілей регіональної політики розвитку івентивного туризму, необхідно визначити методи та інструменти її реалізації, що є сьомим етапом формування та реалізації такої політики. Це вимагає розробки механізму реалізації регіональної політики розвитку івентивного туризму, який визначає заходи регіональних органів влади з регулювання туристичної та пов'язаними з нею видами економічної діяльності в регіоні.

Між методами та інструментами реалізації регіональної політики розвитку івентивного туризму, як складовими механізму реалізації такої політики, існують причинно-наслідкові зв'язки: неефективне застосування якогось одного з них знижує результативність механізму в цілому. До того ж такий механізм повинен постійно відслідковуватись та удосконалюватись новими інструментами.

Методами реалізації регіональної політики розвитку івентивного туризму виступають регіональне планування, організація, фінансове забезпечення, регулювання і контроль.

Державне управління туризму та регулювання його розвитку в Україні здійснює Кабінет Міністрів України, а також спеціалізований центральний орган виконавчої влади – Міністерство інфраструктури України, у структурі якого функціонує Державне агентство України з туризму та курортів, що є правонаступником Державної туристичної адміністрації України.

Основним завданням Державного агентства України з туризму та курортів (Держтуризмкурорт) є реалізація державної політики у сфері туризму та курортів. Що ж стосується безпосередньо івентивного туризму, то в межах компетенцій Держтуризмкурорт України повинне забезпечувати підготовку та поширення інформації про івентивний туризм у певному регіоні України на міжнародному туристичному ринку та всередині держави, а також розміщувати таку інформацію на своєму веб-сайті, встановлювати зв'язки з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськістю та засобами масової інформації щодо проведення такого виду туризму, сприяти в'їзному й внутрішньому івентивному туризму.

Безпосередньо в регіонах основними виконавчими органами регіональної політики розвитку івентивного туризму є Відділи з питань туризму і курортів обласних державних облдержадміністрацій (Управління культури і туризму ОДА). Із метою реалізації на території окремого регіону регіональної політики

розвитку івентивного туризму, відділи (управління) культури і туризму обласних державних адміністрацій повинні координувати діяльність місцевих органів виконавчої влади з питань реалізації такої політики, створювати умови для розвитку туристичної інфраструктури і матеріально-технічної бази туризму, раціонального використання та збереження туристичного потенціалу, здійснювати заходи та сприяти відродженню і розвитку культури української нації, розробляти та виконувати регіональні комплексні й цільові програми розвитку івентивного туризму, пропагувати івентивні заходи регіону як серед населення регіону, так і інших регіонів країни, держави й інших держав.

Варто зазначити, що із активацією регіональної політики розвитку івентивного туризму в регіоні зростає значення та повноваження відділів з питань туризму і курортів обласних державних адміністрацій або Управлінь культури і туризму. На нашу думку, це вимагає створення в їх межах Тематичних груп з розвитку івентивного туризму, сфера діяльності яких охоплюватиме: 1) удосконалення нормативно-правової бази розвитку туризму; 2) розробка пропозицій щодо впровадження міжнародних стандартів організації і формування івентивного туристичного продукту та надання туристичних послуг; 3) розробку правил та рекомендацій щодо регулювання розвитку івентивного туризму в регіоні; 4) залучення інвестицій на розвиток івентивного туризму в регіоні; 5) вирішення питань безпеки туристів; 6) аналіз та оцінку рівня розвитку івентивного туризму в регіоні; 7) оцінку ефективності регіональної політики розвитку івентивного туризму та розробку напрямів її удосконалення; 8) розробку регіональних цільових програм розвитку івентивного туризму; 9) моніторинг регіональної політики розвитку івентивного туризму в регіоні; 10) оцінку ефективності бізнес-планів, інвестиційних проєктів розвитку туристичної інфраструктури; 11) підготовку техніко-економічної документації з реалізації івентивних туристичних проєктів, бізнес-планів тощо. Більше того, вважаємо, доцільно створити Інформаційний центр розвитку івентивного туризму регіону, до функцій якого належатиме: 1) інформаційно-маркетингове забезпечення розвитку івентивного туризму в регіоні; 2) створення умов інформаційного комфорту для туристів; 3) організація та технічний супровід семінарів, конференцій, ярмарків і виставок з презентацією івентивних турпродуктів регіону; 4) просування івентивних туристичних продуктів регіону; 5) формування позитивного іміджу регіону як івентивної туристичної дестинації тощо.

Також у регіонах функціонують науково-методичні центри культури та туризму, напрямами діяльності яких у сфері розвитку івентивного туризму є проведення районних, обласних, всеукраїнських та міжнародних івентів (фестивалів, виставок, конкурсів, науково-практичних конференцій, свят, календарно-обрядових дій тощо), розробка та впровадження соціально-культурних івентів з урахуванням та збереженням особливостей і традицій регіону.

Вихідним моментом реалізації регіональної політики розвитку івентивного туризму є планування та прогнозування. У процесі планування й прогнозування визначаються обсяги формування і збуту івентивного туристичного продукту регіону, а також необхідні для цього ресурси та обсяги фінансування. Вважаємо, функції зі здійснення планування розвитку івентивного туризму в регіоні мають входити у компетенцію обласної держадміністрації та органів місцевого самоврядування як виконавчо-розпорядчих органів, що діють відповідно до законодавчо-нормативних актів, та, зокрема, їх відділів (управлінь) з питань туризму і курортів. Планування регіонального івентивного туризму повинне базуватись на комплексному цільовому програмному методі.

Заходи з організації івентивного туризму в регіоні повинні включати: 1) нормативно-законодавче забезпечення; 2) стандартизацію та сертифікацію туристичних послуг; 3) ліцензування туристичної діяльності на території регіону та ведення регіонального реєстру туристичних підприємств, що отримали ліцензію; 4) реалізацію заходів із захисту прав споживачів івентивного туризму на території регіону; 5) удосконалення взаємовідносин органів місцевого самоврядування з суб'єктами господарювання, пов'язаними з наданням туристичних послуг; 6) участь в організації та проведенні виставок, конгресів тощо.

Регулювання як вплив суб'єктів регіональної політики розвитку івентивного туризму на її формування та утримування передбачає моделювання таких процесів із виявленням сильних та слабких сторін, реалізації можливостей і нейтралізації загроз. Регулювання регіональної політики розвитку івентивного туризму, як і контроль та забезпечення, повинні охоплювати усіх без винятку суб'єктів її формування, та, перш за все, має здійснюватись регіональними органами влади (відділами або управліннями з питань туризму і курортів при місцевих органах самоврядування) з метою зорієнтування таких суб'єктів у правильному напрямку їх діяльності. Методи регулювання регіональної політики розвитку івентивного туризму регіону можуть бути правовими, адміністративними, економічними та пропагандистськими. Об'єктами регулювання з боку регіону є: формування потреб населення у відпочинку, регулювання їх вільного часу, тривалості відпусток, регулювання обсягів на напрямів туристичних потоків, підготовка кадрів для туристичної індустрії, територіальна організація туристичної діяльності, охорона рекреаційних ресурсів і заповідних територій, створення єдиної методичної основи системи ліцензування, сертифікації, контролю за діяльністю туристичних підприємств.

При цьому процес формування і розвитку індустрії івентивного туризму в регіонах України як вагомої галузі територіальної спеціалізації на сьогодні неможливий лише за рахунок використання діючих ринкових механізмів без реальної підтримки і активної координуючої участі з боку держави, яка є каталізатором формування державно-приватного партнерства. Державно-приватне партнерство у сфері регіонального івентивного туризму, вважаємо, є одним із визначальних управлінських механізмів, зорієнтованих на збалансування інтересів державних та приватних структур, що забезпечать функціонування і розвиток івентивного туризму в регіоні. Учасниками такого партнерства з боку державного сектора можуть бути регіональні органи влади та, зокрема, ті, що регулюють розвиток туризму (відділи чи управління з туризму і курортів обласних держадміністрацій), а з боку приватного сектора, – туроператори, підприємства інфраструктурного забезпечення туристичної діяльності, а також будь-які інші підприємства регіону. Формами державно-приватного партнерства у сфері розвитку івентивного туризму можуть бути такі: спільні підприємства; контракт на обслуговування; договір про оренду; концесія; контракт на управління тощо.

Для забезпечення розвитку івентивного туризму в регіонах України необхідні значні фінансові ресурси. Фінансове забезпечення розвитку івентивного туризму в регіоні може здійснюватися на основі самозабезпечення (кошти підприємств-власників рекреаційно-туристичних об'єктів, організаторів івентивного туризму), інвестування (іноземне і вітчизняне), кредитування (кредитні ресурси), бюджетування (державні асигнування; кошти місцевих бюджетів, отримані за платежі від рекреаційних ресурсів, податкові надходження) тощо. На сучасному етапі розвитку регіонів України існує необхідність акумулювання фінансових ресурсів із усіх можливих джерел, а також їх оптимальний і цілеспрямований розподіл відповідно до пріоритетних напрямів регіональної політики розвитку івентивного туризму та результативне використання. Також доречними в сучасних умовах будуть такі заходи: 1) створення регіонального фонду розвитку івентивного туризму; 2) виділення державних субсидій на цільовий розвиток туристичної інфраструктури, що широко застосовується в практиці високо розвинених країн таких як Франція, Великобританія, Італія, Австрія, Греція; 3) розвиток змішаного інвестування за участю державних та приватних капіталовкладень, а також шляхом розвитку державно-приватного партнерства; 4) гарантії з боку регіональних органів влади при наданні комерційними банками позик на реалізацію проектів розвитку івентивного туризму в регіоні; 5) надання пільгових кредитів для ініціаторів та організаторів івентивного туризму в регіоні; 6) податкові пільги для інвесторів (скорочення ставки податку на прибуток, податкові канікули, податковий кредит тощо); 7) залучення додаткових джерел інвестування у формі використання зборів за ліцензування і сертифікацію; 8) застосування прискореної амортизації.

Контроль як один із методів реалізації регіональної політики розвитку івентивного туризму здійснюється з метою оцінювання ефективності прийняття рішень і результатів їх виконання. Об'єктом контролю є процеси реалізації політики розвитку івентивного туризму за її окремими напрямками. Суб'єктами контролю повинні бути держава (загальнодержавний і муніципальний контроль), контрольно-ревізійні служби галузевих міністерств та відомств (відомчий або внутрішньокорпоративний контроль), фінансово-економічні служби суб'єктів господарювання, а також їх власники (внутрішньогосподарський контроль), громадські організації (громадський контроль), аудиторські фірми (аудиторський або незалежний контроль). Контроль здійснюється в процесі планування та фінансового забезпечення і на стадії оперативного управління.

Кожен метод реалізації напрямів регіональної політики розвитку івентивного туризму знаходить свою реалізацію через застосування сукупності відповідних інструментів – засобів забезпечення. Основними засобами реалізації регіональної політики розвитку івентивного туризму є цільові програми, проекти, індикативні прогноз-плани, регіональні та міжнародні взаємозв'язки, узгоджені з тактичними планами та оперативними заходами її досягнення. Конкретними інструментами реалізації регіональної політики розвитку івентивного туризму є (рис. 3): трансферти, дотації, бюджетні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища та розвиток туристичної інфраструктури; екологічне ліцензування; державні гарантії; державні та регіональні замовлення і контракти; державно-приватне партнерство в туризмі; регіональні програми, цільові бізнес-проекти розвитку івентивного туризму; державні кредити; ставки оподаткування, податкові пільги, податкові канікули; мито, квоти, в'їзні візи; страхування ризиків; антимонопольна політика; патентна політика; зовнішньоекономічна політика; державна інформаційно-консультативна підтримка; стандартизація і сертифікація рекреаційної діяльності; Інтернет-маркетинг; формування іміджу регіону як івентивної туристичної дестинації; брендинг і рекламно-інформаційне забезпечення івентивних турпродуктів; ціни та тарифи; ліцензії; відсоток за кредит, депозитна ставка тощо. Інструменти реалізації політики розвитку івентивного туризму в регіонах України повинні стимулювати суб'єктів господарювання нарощувати туристичний потенціал, забезпечувати розвиток туристичної інфраструктури, створювати івентивні туристичні продукти та просувати їх на туристичних ринках. На восьмому етапі відбувається реалізація регіональної політики розвитку івентивного туризму, яка супроводжується постійним контролем за дотриманням намічених заходів. сам процес реалізації такої політики постійно потребує її забезпечення та оцінки, що є наступним, дев'ятим, етапом.

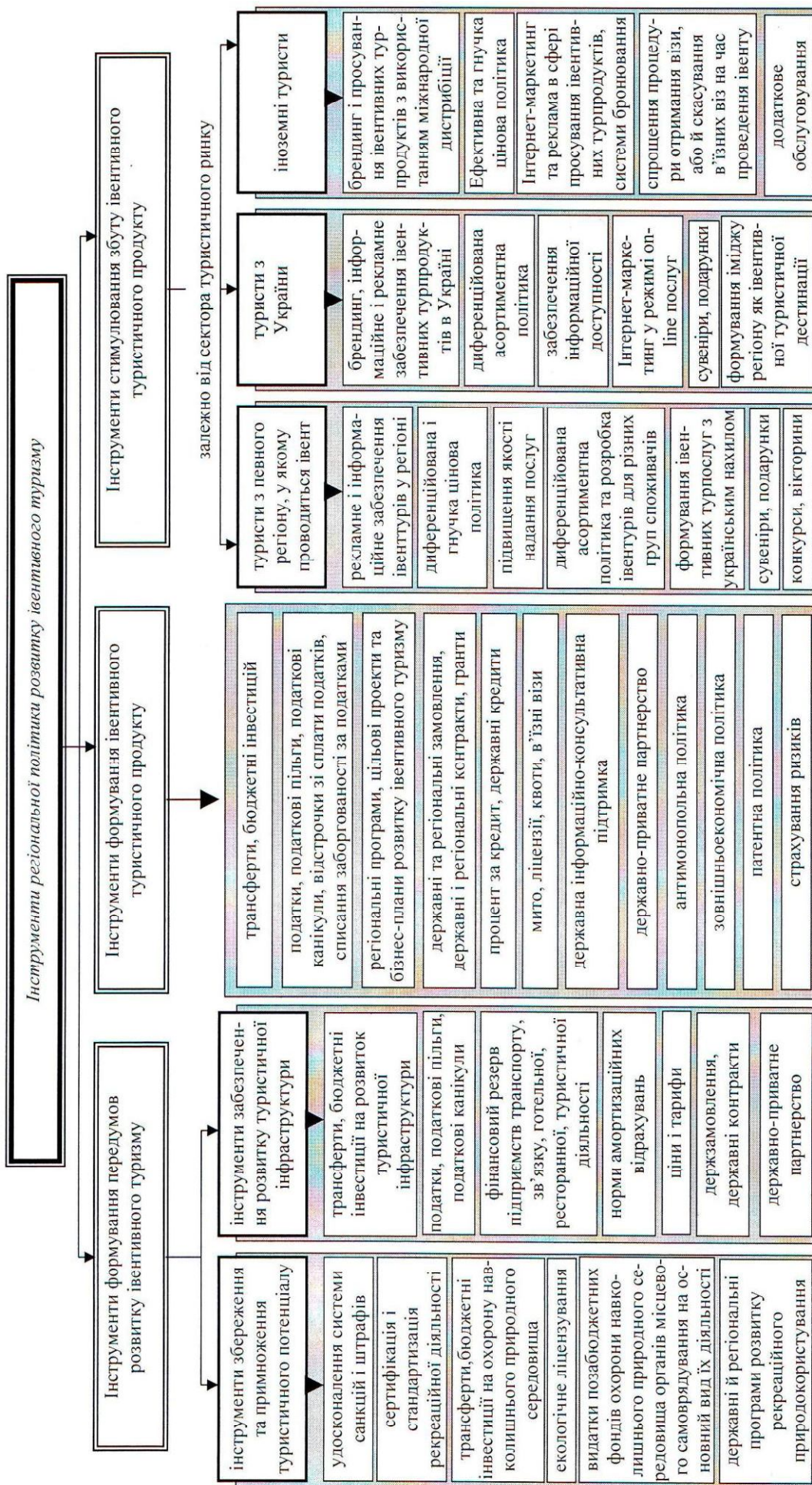

Рис. 3. Диференціація інструментів регіональної політики розвитку івентивного туризму щодо її напрямів*
 * авторська розробка

На основі результатів дев'ятого етапу можна стверджувати про ефективність регіональної політики розвитку івентивного туризму та синергетичний вплив івентивної туристичної діяльності на соціально-економічний розвиток регіону, або ж про її неефективність, що зумовлює необхідність перегляду та коригування такої політики та вимагає повернутись до першого етапу її формування.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, зазначимо, що ефективна регіональна політика розвитку івентивного туризму в регіоні стимулюватиме додатковий попит на товари і послуги регіону, зумовить розвиток й інших видів економічної діяльності та принесе користь всім економічним агентам, зокрема:

- організатори, туристичні агентства та туроператори регіону отримають прибутки, стабільність функціонування, довготривалі відносини з іншими суб'єктами господарювання;
- працівники туристичних агентств та туроператорів регіону – стабільну заробітну плату;
- населення регіону – робочі місця та заробіток у різних видах економічної діяльності, пов'язаної із обслуговуванням та задоволенням потреб туристів;
- підприємства готельного і ресторанного господарства, заклади відпочинку і дозвілля, транспорт і зв'язок регіону як елементи туристичної інфраструктури – прибутки;
- споживачі (туристи) – бажаний івентивний туристичний продукт відповідно до їхніх потреб.

Більше того, регіон та й держава в цілому наповнять дохідні частини відповідно місцевого та державного бюджетів за рахунок податкових надходжень, зокрема податку на прибуток підприємств, податку на додану вартість, податку з доходів фізичних осіб тощо, а також інших неподаткових надходжень (митних зборів, ліцензійних платежів). Водночас відбудеться притік іноземної валюти в регіон як у результаті оплати за туристичне обслуговування, так і на основі валютнообмінних операцій для задоволення щоденних потреб іноземних туристів, що вирішили долучитись до івенту. Отже, формування регіональної політики розвитку івентивного туризму є завданням на часі, що зумовлено значним мультиплікативним соціально-економічним ефектом від її запровадження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабкин А. В. Специальные виды туризма : учеб. пособ. / А. В. Бабкин. — Ростов-на-Дону : Феникс, 2008. — 252 с.
2. Дядечко Л. П. Економіка туристичного бізнесу [Електронний ресурс] / Л. П. Дядечко. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 224 с. — Режим доступу : http://tourlib.net/books_ukr/dyadechko21.htm.
3. Кабушкин Н. И. Менеджмент туризма : учеб. / Н. И. Кабушкин. — [4-е изд., стереотип.]. — Мн. : Новое знание, 2004. — 409 с.
4. Квартальнов В. А. Туризм : учеб. / В. А. Квартальнов. — М. : Финансы и статистика, 2002. — 320 с.
5. Квартальнов В. А. Менеджмент туризма: туризм и отраслевые системы : учеб. / В. А. Квартальнов. — М. : Финансы и статистика, 2002. — 272 с.
6. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / В. Ф. Кифяк. — Чернівці : Книги-XXI, 2003. — 300 с. — Режим доступу : http://tourlib.net/books_ukr/kyfjak_2.htm.
7. Мальська М. П. Міжнародний туризм і сфера послуг : підруч. / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Н. М. Ганич. — К. : Знання, 2008. — 661 с.
8. Мельниченко С. В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика : монографія / С. В. Мельниченко. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. — 494 с.
9. Роглев Х. Й. Подієвий туризм – перспективний напрямок розвитку туристичної індустрії України / Х. Й. Роглев // Туризм: теорія і практика. — 2005. — № 1. — С. 11—12.
10. Струк О. У центрі подій: подієвий туризм [Електронний ресурс] / О. Струк, М. Тимошенко, Т. Струк // Український діловий тижневик «Контракти». — 2008. — № 21. — Режим доступу до журн. : http://kontrakty.com.ua/show/ukr/print_article/10473/21200810473.html.
11. Тищенко П. В. Теоретичні аспекти та розвиток подієвого туризму регіону / П. В. Тищенко // Науковий вісник Ужгородського університету. — 2011. — Серія : Економіка. — Спецвип. 33. — Ч. 4. — С. 124—128.
12. Шульгіна Л. М. Маркетинг підприємств туристичного бізнесу : монографія / Л. М. Шульгіна. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. — 597 с.